

RODINA

Z P R A V O D A J O D B O R U R O D I N N Ě P O L I T I K Y A O C H R A N Y P R Á V D Ě T Í

AKTUÁLNÍ AKTIVITY V OBLASTI RODINNÉ POLITIKY

Strategie rodinné politiky 2024-2030 je již schválena vládou ČR

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále „MPSV“) ve spolupráci s řadou dalších aktérů připravilo Strategii rodinné politiky 2024-2030 (dále „Strategie“). Strategie navazuje na předchozí Konceptci rodinné politiky z roku 2017, rozpracovává požadavky Programového prohlášení vlády z roku 2022, reaguje na potřeby posledního aktuálního vývoje v naší společnosti a zároveň naplňuje požadavky vyplývající ze zastřešujícího vládního dokumentu Strategického rámce Česká republika 2030 a dalších souvisejících strategických dokumentů.

Strategie rodinné politiky 2024-2030 byla schválena usnesením vlády České republiky ze dne 11. října 2023 č. 750, čímž došlo k ukotvení hlavní vize a cílů (viz schéma) v oblasti rodinné politiky až do roku 2030.

Schválením Strategie je MPSV (a dalším gesčními rezortům) uloženo připravit realizaci všech legislativních i nelegislativních opatření obsažených v tomto materiálu.

Plnění jednotlivých cílů a opatření bude realizováno podle implementačního plánu, který je součástí Strategie (formou jednotlivých tabulek u specifických částí).

MPSV je rovněž uložena každoroční příprava Zprávy o plnění Strategie rodinné politiky (dále jen „Zpráva o plnění“), která bude obsahovat přehled o stavu plnění jednotlivých cílů, opatření a měřitelných indikátorů.

Skrze usnesení ze dne 11. října 2023 je ukotveno rovněž vydávání Zprávy o rodině, nově 1x za 2 roky, jako komplexního hodnocení dopadů rodinné politiky a reflexe trendů posledního vývoje z hlediska sociální a ekonomické situace rodin. A v neposlední řadě je MPSV uloženo pokračovat v každoročním konání alespoň dvoudenního Fóra rodinné politiky se zapojením významných českých i zahraničních aktérů z oblasti rodinné politiky (neziskové organizace, akademický sektor, mezinárodní instituce a zejména političtí zástupci všech úrovní).

Strategie rodinné politiky 2024-2030 je dostupná [ZDE](#).

V Hradci Králové se konal již šestý ročník konference Fórum rodinné politiky

Letošní, již šestý ročník konference Fórum rodinné politiky, se uskutečnil ve dnech 12. - 13. října 2023 v prostorách hotelu Nové Adalbertinum v Hradci Králové. Letošní konference se nesla v duchu myšlenky „neformální pečující je každý z nás“, a toto téma bylo diskutováno v rámci všech odborných panelů.

V České republice se počet neformálních pečovatелů odhaduje na 250 až 300 tisíc, přičemž polovinu z nich tvoří blízké osoby. Téměř dvě třetiny dlouhodobé péče jsou poskytovány ženami ve středním nebo raném důchodovém věku, tedy mezi 35. a 64. rokem. Dvoudenní pestrý program byl rozdělen do celkem 11-ti odborných panelů. Na konferenci se sjela celá řada odborníků nejen z oblasti rodinné politiky, diskutujícími byli zástupci z řad ministerstev a krajů, neziskových organizací, univerzit, výzkumu, odborných platform atd. Napříč všemi diskusními panely byla vyzdvihována nezastupitelná role neformálních pečujících v celé společnosti, jejich potřeby a možnosti podpory. V debatách byly diskutovány dopady neformální péče (nejen) na příjmy rodin, vliv péče na odměňování a možnosti uchopení mzdové a personální politiky s ohledem na neformální pečující, dále sladování pracovního a rodinného života neformálních pečujících, provázanost sociálních a zdravotních služeb v návaznosti na potřeby klientů a dosažení dostupnosti služeb péče nejen pro seniory, ale i pro děti předškolního věku a další skupiny osob. Oficiální program prvního večera byl již tradičně zakončen slavnostním předáváním ocenění **Pečující roku 2023. Tato cena upozorňuje širokou veřejnost na důležitost neformální péče, tedy domácí péče o seniory, blízké osoby s hendikepem či dlouhodobě nemocné, a oceňuje obětavost konkrétních pečujících.**

Ocenění ve třech kategoriích, péče o seniora nad 65 let, péče o člověka s hendikepem nebo dlouhodobě nemocného do a nad 18 let, převzali ceny přímo z rukou ministra.

„Neformální pečující zastávají klíčovou roli v podpoře rodinné soudržnosti a mezigenerační solidarity. Těší mě, že kromě různých forem podpory můžeme prostřednictvím Ceny pečující roku veřejně ocenit konkrétní neformální pečující a ukázat, že na svou situaci nejsou sami. Zaslouží si naše uznání,“ uvedl ministr práce a sociálních věcí Marian Jurečka (KDU-ČSL).

Ministerstvo práce a sociálních věcí dlouhodobě usiluje o zlepšení postavení neformálních pečujících ve společnosti a téma vnáší i do veřejně-politického prostoru. Účastníci se již nyní mohou těšit na avizovaný sedmý ročník Fóra rodinné politiky, který je plánován na rok 2024.

Kontaktní osoba:
Mgr. Jiřina Kunášková
vedoucí oddělení
jirina.kunaskova@mpsv.cz

OHLÉDNUTÍ ZA FÓREM RODINNÉ POLITIKY 2023 - RESTABUS

ODDĚLENÍ KONCEPCE RODINNÉ POLITIKY A SLUŽEB PÉČE O DĚTI (216)

Na Fóru rodinné politiky, které se uskutečnilo ve dnech 12. a 13. října 2023 v Hradci Králové vystoupila Lucie Vidovičová a představila projekt Restabus, který se zabývá významným tématem - týráním, zneužíváním, špatným zacházením a podrýváním důstojnosti seniorů v rámci výzkumného projektu [Inovativní cesty definice, měření prevalence a řešení seniorského abusu v ČR \(včetně přenosu mezinárodních postupů dobré praxe\)](#) | [Fakulta sociálních studií MU \(muni.cz\)](#). Z výzkumu vyplývá, že v České republice závažnou formou podrývání důstojnosti trpí 29 % seniorů a senierek, pokud k tomu přidáme i mírnější formy, naroste to na 41 %. Hovoří se o tom, že v institucích jsou tyto podíly ještě vyšší. Jedná se např. o ovládnání skrze léky, hrubou komunikaci atd.

Jak dokládají data v tabulkách níže, ve 30 % jsou původci „násilí“ děti, včetně snach a zeťů, dále partneři/partnerky, manželé/manželky, další příbuzní:

Pachatelé všech forem EAN (N = 1435)	
Počet pachatelů (N) nemusí odpovídat počtu případů EAN, lze označit více pachatelů u každé formy EAN zároveň.	Podíl
Partner/ka nebo manžel/manželka	17 %
Děti (včetně snach a zeťů)	30 %
Jiný příbuzný/á (včetně rodičů, vnoučat a dalších příbuzných)	13 %
Někdo jiný, koho blíže znám	8 %
Soused/ka	4 %
Pečovatel/ka, ošetřovatel/ka, zdravotní sestra domácí péče	1 %
Jiná osoba	11 %
Nechci odpovědět, nevím	16 %
Celkem	100 %

Skupina EAN	Podíl obětí	Počet obětí (z 2687)	prevalence ženy	prevalence muži	prevalence 65-84	prevalence 85+
Zanedbávání	4 %	N=117	5 %	4 %	4 %	12 %
Finanční	13 %	N=338	12 %	13 %	12 %	22 %
Emoční	21 %	N=562	21 %	21 %	20 %	26 %
Fyzické	2 %	N=52	2 %	2 %	2 %	4 %
Sexuální	3 %	N=84	4 %	3 %	3 %	5 %
Porušování osobních práv	8 %	N=212	8 %	8 %	7 %	18 %
Šmejdí	19 %	N=496	16 %	22 %	18 %	21 %
Zanedbávání a zneužívání mimo domov	8 %	N=227	9 %	8 %	8 %	14 %
Svědectví	9 %	N=240	8 %	10 %	8 %	16 %
Průměr	9,7 p.b.		9,4 p.b.	10,1 p.b.	9,1 p.b.	15,3 p.b.

V uvedeném projektu vzniká metodika, který se zabývá fenoménem EAN – fenoménem týrání, zneužívání, zanedbávání, špatného zacházení a podrývání či ohrožování důstojnosti starších lidí, který definujeme takto:

„Týrání, zneužívání, zanedbávání seniorů a špatné zacházení s nimi (tzv. elder abuse and neglect, EAN) je jednorázové nebo opakované, záměrné nebo nezáměrné jednání nebo nečinnost vůči člověku vyššího věku, typicky ve vztahu odůvodněně očekávatelné důvěry, v jehož důsledku došlo ke škodě či újmě fyzické, psychické, sociální, materiální, právní nebo mravní, případně k jejich kombinaci. Důsledkem tohoto jednání či nečinnosti může být kromě ohrožení majetku, zdraví, života, svobody nebo lidské důstojnosti také vznik či prohloubení situační, dočasné nebo celkové zranitelnosti člověka. Výše definované jednání či nečinnost může, ale nemusí, naplňovat skutkovou podstatu trestného činu. Jeho původci mohou být jednotlivci, instituce či společenské prostředí.“ Tato definice fenoménu EAN RESTABUS byla přijata 1. června 2022 Výborem pro práva starších osob Rady vlády pro lidská práva.

Kontaktní osoba:
Mgr. Jana Řeháková Fučíková
jana.rehakova2@mpsv.cz

K INOVATIVNÍMU KONCEPTU SOUSEDSKÝCH DĚTSKÝCH SKUPIN

ODDĚLENÍ KONCEPCE RODINNÉ POLITIKY A SLUŽEB PÉČE O DĚTI (216)

Projekt je ve fázi realizace klíčových aktivit, a s tím přicházejí i některé novinky a události. Na Fóru rodinné politiky 2023 měl projekt možnost prezentovat téma sousedských dětských skupin v rámci panelu „Kam směřujeme v oblasti předškolního vzdělávání a péče“. Pozvání na tento panel přijala Hana Hajnová, náměstkyně hejtmana kraje Vysočina, která projekt přiblížila z pohledu zástupce kraje. Dle ní novela zákona o dětských skupinách, která by měla zavést novou službu péče o děti v předškolním věku tzv. sousedské dětské skupiny, přichází ve vhodnou chvíli. Mateřské školy nemají dostatečné kapacity pro přijetí všech dětí ve věku 3 let, potažmo mladších dětí. Sousedské dětské skupiny spatřuje jako dobré řešení v rámci umožnění flexibility rodičů. Paní náměstkyně také zdůraznila fakt, že komunitní spolupráce v sousedských dětských skupinách je zásadní. Panel zahrnoval i krátké video, v němž designéři služeb představili projekt, obzvláště jeho inovační aspekty a vyzvali posluchače panelu k možnosti spolupráce na projektu.

V rámci projektu nyní probíhají empatické rozhovory se zapojenými aktéry jako jsou potencionální pečující, rodiče, kteří by rádi této nové služby využili, a zástupci obcí a krajů. Vedle toho probíhají i odborné konzultace s prorodinně orientovanými neziskovými organizacemi jako je Síť pro rodinu, Asociace poskytovatelů dětských skupin či Aperio. Zpětná vazba a motivace jednotlivých aktérů jsou pro zjištění projektu velmi důležitá a mohou posléze ovlivnit podobu této služby.

Cílem projektu je nastavit kvalitní péči pro děti v předškolním věku, sběr poznatků z terénu a jejich následné promítnutí do systémových změn, příprava vzdělávacích materiálů, včetně online vzdělávacích kurzů a e-learningu, a v neposlední řadě tvorba metodické podpory pro poskytovatele nové služby péče. Tyto dílčí cíle tak napomohou globálnímu cíli projektu, a to sladění pracovního a rodinného života v České republice.

Kontaktní osoba:
Mgr. Julie Diane Bartoňová-Dobenínová
odborná garantka projektu
julie.bartonova@mpsv.cz

PROJEKT PODPORA A ZVYŠOVÁNÍ KVALITY SLUŽEB V OBLASTI PÉČE A SLAĎOVÁNÍ PRACOVNÍHO A RODINNÉHO ŽIVOTA

ODDĚLENÍ KONCEPCE RODINNÉ POLITIKY A SLUŽEB PÉČE O DĚTI (216)

Návrh koncepce předškolní péče – první etapa dokončena

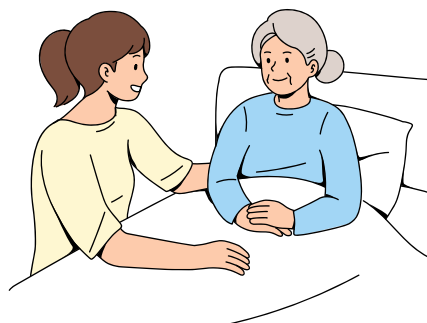
V roce 2023 byla úspěšně dokončena první etapa přípravy Koncepce Sladování 2025+ (verze 1.0). Tato verze vznikla díky synergii odborníků na předškolní výchovu, péči a dalších expertů a organizací v rámci projektu Podpora a zvyšování kvality služeb v oblasti péče a sladování pracovního a rodinného života. Koncepce představuje zásadní krok vpřed v kvalitě předškolní výchovy a péče díky inovativnímu přístupu EduCare, zároveň reflektuje současný trend směrem k administrativní efektivitě a moderní práci s daty.

Koncepce Sladování 2025 + 1.0 se soustředí na klíčové oblasti zajištění kvalitní předškolní výchovy a péče. Reaguje na současné potřeby, ale anticipuje i budoucí vývoj. Centrálním prvkem této verze koncepce je zavádění procesů zaměřených na předvídání budoucích trendů a potřeb, s důrazem na efektivní práci s daty při plánování potřebných kapacit předškolních zařízení. Významný prostor je proto věnován propojení foresightingu a forecastingu s efektivním evidenčním systémem pro předškolní děti.

V roce 2024 bude pokračovat práce na verzi 2.0, která se zaměří na kapitoly financování, stravování, implementační plán, varianty RIA a digitalizace a propojení dat. Spolupráce MPSV s UNICEF a MŠMT směřuje k vytvoření systému minimalizujícího riziko duplicitního financování a poskytujícího pevný základ pro integrovaný systém udržitelné podpory s důrazem na kontrolu kvality. Systém bude navržen s cílem zlepšit služby výchovy a péče o děti, ale také poskytne kvalitní data pro predikce a prognózy vývoje, aby byl v obcích zajištěn dostatek finančních zdrojů na pokrytí potřebných kapacit předškolních zařízení. Předpokládá se posílení meziřesortní spolupráce na těchto kapitolách, včetně zapojení Vládního analytického útvaru tak, aby se finální návrh Koncepce Sladování 2025 + stal klíčovým materiálem pro harmonizaci předškolní výchovy, péče a vzdělávání v České republice.

Skupinové rozhovory s pečujícími (aktuálními i budoucími) rodiči a neformálními pečujícími

Na podzim byly realizovány čtyři skupinové rozhovory v rámci projektu Podpora a zvyšování kvality služeb v oblasti péče a sladování pracovního a rodinného života. Skupiny reprezentovaly všechny potenciální respondenty chystaného šetření, jehož jsou rozhovory přípravnou součástí: neformální pečující muže a zvláště neformální pečující ženy, pečující otce a mladé nezadané lidi, kteří rodinu teprve plánují. Odborná platforma, která při projektu působí, bude na základě zpracované analýzy těchto rozhovorů formulovat hypotézy pro dotazníkové šetření, které proběhne v první polovině příštího roku.

Mezi výstupy analýzy skupinových rozhovorů patří návrhy na podobu připravovaného informačního media pro pečující rodiče a neformální pečující, kdy hlavním doporučením je online formát, méně popisného textu a zachování možnosti tištěného formátu, vše s důrazem na šíření informací o těchto zdrojích. V kontextu vzorové příručky z roku 2018 větší přehlednost. Po konzultaci s tiskovým oddělením připravujeme pod hlavičkou MPSV dvě webové stránky, které se budou těmito cílovými skupinami zabývat.

Metodická podpora a poradenství za rok 2023

Celoročně probíhá v rámci projektu Sladění velmi intenzivní metodická podpora a poradenství věnované budování a provozu dětských skupin. Specifickou kapitolu tvoří úzká spolupráce se Sekcí evropských fondů a mezinárodní spolupráce směřovaná na podporu obcí v budování dětských skupin a dále na možnost rekonstrukce stávajících zařízení v souvislosti se změnou vyhlášky o požární bezpečnosti upravující i podmínky provozování dětských skupin.

Stručné shrnutí metodické podpory a poradenství do začátku prosince 2023:

- provedeno 2 578 konzultací – telefonické, mailové, online a osobní, z toho 1 044 pro obce a příspěvkové organizace obcí
- podpořeno 373 obcí/městských částí či příspěvkových organizací
- ve spolupráci s ESF se metodička zúčastnila 2 seminářů, kde představila dětské skupiny v oblastech legislativy, zápisu do evidence a standardů kvality
- ve spolupráci s NPO se metodička zúčastnila 24 seminářů NPO a společných propagačních aktivit, kde představila dětské skupiny v oblastech legislativy, zápisu do evidence a čerpání příspěvku na provoz dětských skupin
- poradenství a konzultace – 1 028 telefonických konzultací (13 885 min), 92 online konzultací (8 040 min), 316 osobních konzultací (15 295 min) a 1 142 mailových konzultací (13 615 min),

Zároveň s metodickou podporou a poradenstvím probíhá evaluace jejich přínosů pro samosprávu. Jedním z ukazatelů je „naplnění očekávání“ s výsledkem 91,3 % odpovědí „ano“, 8,7 % odpovědí „částečně“.

Další vzdělávání pečujících osob - kurzy, které vznikly v roce 2023

E-learningové kurzy

- Děti přicházející z Ukrajiny
- Agrese u dětí
- Zapojování dětí v různorodém kolektivu
- Podpora grafomotoriky u dětí
- Respektující komunikace s dítětem
- Logopedie u dětí předškolního věku II.
- Vztek a pláč I. a II.
- Emoční inteligence
- Jak si s dětmi hrát - význam hry
- Pozorování vede k pochopení dětí a správné motivaci

Online semináře

Montessori základní principy

- 31. října 2023 - 343 účastníků

Práce pečující osoby v dětské skupině, seminář pro začínající pečující osoby

- 3. října 2023 – 171 účastníků
- 8. listopadu 2023 – 144 účastníků

Komunikace s rodiči nejen o vývoji dítěte

- 26. října 2023 – 197 účastníků
- 28. listopadu 2023 – 175 účastníků

Kontaktní osoba:
Mgr. Miroslava Šircová
věcná garantka projektu
miroslava.sircova@mpsv.cz
Webové stránky projektu:
www.dsmpsv.cz

K NÁRODNÍM DOTAČNÍM TITULŮM

ODDĚLENÍ FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB, SOCIÁLNÍ PRÁCE A SPOD (261)

Dotační titul Podpora veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností

Nový ročník dotačního titulu s alokací 18 mil. Kč byl vyhlášen 16. listopadu 2023, přičemž příjem žádostí bude probíhat do 16. prosince 2023. Hlavním cílem dotačního titulu je podpořit veřejně účelné aktivity seniorských a proseniorských organizací s celostátní působností, spočívající především v hájení zájmů a práv seniorů včetně aktivit směřujících k uplatnění seniorů ve společnosti. V roce 2024 budou organizace opět podporovány v rámci dvou podprogramů – první je zaměřen na podporu veřejně účelných aktivit seniorských a proseniorských organizací a druhý na podporu kapacit střešních seniorských a proseniorských organizací.

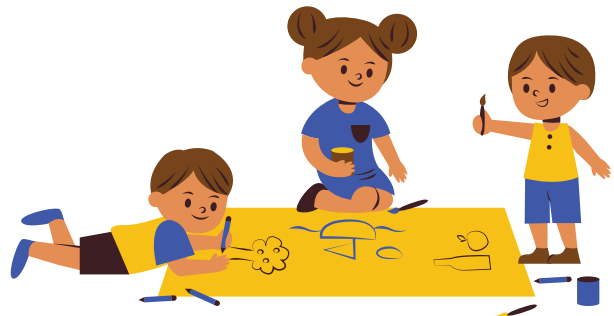
Národní dotační titul Rodina

Národní dotační titul Rodina, na který je vyčleněno 170 mil. Kč, bude podpořen i v roce 2024. Dne 27. září 2023 pořádalo MPSV online seminář pro žadatele v národním dotačním titulu Rodina pro rok 2024. Semináře se účastnilo cca 190 potencionálních žadatelů. Pro podávání žádostí byla žadatelům zpřístupněna aplikace Ok služba rodina v termínu od 2. až 23. října 2023. MPSV přijalo 330 žádostí, což je o 27 projektů méně než v loňském roce. Dotační titul, stejně jako v minulých letech, je opět zaměřen na dvě dotační oblasti, a to preventivní aktivity na podporu rodiny, partnerství, rodičovství a podporu rodin v oblasti sociálně právní ochrany dětí. Dotační titul podporuje služby posilující rodičovské kompetence, zkvalitňující rodinné vztahy, podporující rodiny v péči o děti a jejich výchově. Rovněž jsou podporovány služby, které napomáhají při předcházení a řešení krizových situací v rodině, včetně domácího násilí, týrání a zneužívání dětí. Cílem je poskytnout komplexní pomoc rodině jako celku a posilovat význam rodiny pro společnost. Do poloviny prosince bude probíhat hodnocení projektů ze strany externích a interních hodnotitelů, předběžné výsledky by měly být k dispozici na webových stránkách Ministerstva práce a sociálních věcí v lednu 2024.

Mimořádný dotační titul pro dočasné aktivity na podporu rodin z Ukrajiny s dětmi (zejména ve věku do 6 let)

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále „MPSV“) vyhlásilo dotační výzvu (č.j. MPSV/2023-206508-261) k předkládání žádostí o poskytnutí dotace na dočasné aktivity na podporu rodin z Ukrajiny s dětmi (zejména ve věku 0 až 6 let) pro rok 2023 (oblast A) a pro rok 2024 (oblast B).

Dotační titul je připraven v rámci širší spolupráce a partnerství MPSV s organizací UNICEF, která na území České republiky napomáhá v reakci na uprchlickou krizi způsobenou ozbrojeným konfliktem na Ukrajině, zejména v oblasti ochrany dětí. MPSV a organizace UNICEF se zavázali ke vzájemné spolupráci směřující do těch oblastí podpory, které zajistí ukrajinským dětem a rodinám přístup k integrovaným, multidisciplinárním a adekvátně financovaným komunitním a rodinným ochranným službám, péči v raném dětství, sociální ochraně atd.

Žádosti o dotaci v oblasti A i v oblasti B bylo možné podat do 9. listopadu 2023. Aktuálně probíhá hodnocení žádostí. Výplata dotace v oblasti A je plánována na začátek prosince 2023, výplata dotace v oblasti B proběhne během prvního čtvrtletí 2024 (předběžné výsledky pro oblast B by měly být zveřejněny ještě během prosince 2023).

Kontaktní osoba:
Ing. Michal Špaček
vedoucí oddělení
michal.spacek@mpsv.cz

DOLOŽKY MLČENLIVOSTI NEJSOU SOUČÁSTÍ DŮSTOJNÉHO PRACOVNÍHO PROSTŘEDÍ

ROVNÁ ODMĚNA

Projekt Rovná odměna Ministerstva práce a sociálních věcí se podílí na návrhu systémových řešení, která pomohou snížit stále vysoký rozdíl mezi výdělků žen a mužů. Jedním z faktorů, které k nerovnostem přispívají, jsou takzvané doložky mlčenlivosti, které stále bývají součástí pracovních smluv.

Situace ohledně mezd ve firmách a institucích je často nepřehledná a vzniká tak prostor pro neoprávněné rozdíly v odměňování za stejnou práci. Netransparentnost pracovního prostředí posilují také ustanovení zavazující zaměstnané k mlčenlivosti ohledně výše jejich výdělku, která jsou mezi zaměstnavateli stále velmi rozšířená. „Ze zákoníku práce vyplývá, že zaměstnanci a zaměstnankyně jsou povinni nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele. Povinnost zaměstnance či zaměstnankyně zachovat mlčenlivost o výši odměny (mzdy, platu a jejich složkách), která je stanovena v pracovní smlouvě, ale nelze běžně považovat za oprávněný zájem zaměstnavatele. Vztahuje se to na specifické okolnosti, například pokud by se jednalo o zachování mlčenlivosti o mzdě ve vztahu ke konkurenci u špičkových odborníků a odborníků nebo u osob zaměstnaných ve vysoce žádaných profesích,“ uvádí Lada Wichterlová, odborná garantka projektu Rovná odměna. „Oprávněnost zájmu zaměstnavatele je tak nutné posuzovat podle kontextu případ od případu,“ dodává.

S doložkami mlčenlivosti se setkává i odborná garantka projektu Rovná odměna pro orgány inspekce práce a metodickou podporu Kateřina Hodická při kontrolách rovného odměňování, které provádí ve spolupráci s orgány inspekce práce. „Tato praxe výrazně snižuje možnost vymáhat rovné odměňování. Pokud nevíme, jak jsou odměňováni ostatní kolegové a kolegyně, jen obtížně se můžeme domáhat žádoucí rovnosti a větší spravedlnosti,“ říká Hodická. „Praktika mlčenlivosti o výdělku nepřispívá k důstojnému zaměstnávání osob a není součástí zdravého pracovního prostředí ve firmách a institucích. Zaměstnavatel nemůže po svých lidech chtít, aby mezi sebou nemluvíli o výši své odměny, a zaměstnanci a zaměstnankyně by na druhou stranu měli převzít odpovědnost a dbát na to, aby byli rovně odměňováni,“ pokračuje Hodická. Nelze akceptovat ani stanovení povinnosti zachovávat mlčenlivost o výši odměny vnitřním předpisem. Tato povinnost by totiž přesahovala meze určené zákoníkem práce. A na to zaměstnavatel nemá právo. V každém případě nesmí být povinnost mlčenlivosti o odměně stanovena absolutně (vůči ostatním zaměstnancům a zaměstnankyním i třetím osobám), jinak by výši odměny zaměstnanci nemohli sdělit ani svým blízkým nebo například soudům či úřadům.

Někteří zaměstnavatelé se domnívají, že doložka mlčenlivosti je běžnou součástí pracovních smluv, nemusí se tedy jednat o záměr smluvně zavázat zaměstnance k mlčenlivosti. „Pro odstranění doložky mlčenlivosti je ideální vyřešit situaci dohodou. Pokud by odmítnutí mohlo bránit uzavření pracovního poměru, je možné podepsat pracovní smlouvu i s doložkou mlčenlivosti. Ve většině případů to nemůže mít negativní důsledky, protože sjednaná doložka je právně nicotná,“ vysvětluje Lada Wichterlová. Se složitějšími případy se lze obrátit na oblastní inspektorát práce podle místa, kde sídlí zaměstnavatel. V některých případech je nezbytné řešení soudní cestou, například pokud za porušení povinnosti zachovat mlčenlivost hrozí výpověď.

V rámci projektu Rovná odměna vznikla řada nástrojů, které firmám i zaměstnaným usnadní orientaci ve výši výdělků dle pracovních pozic a rozdílů ve výdělcích žen a mužů. Dotazy ohledně všeho, co souvisí s rovností odměňování, tedy i ohledně doložek mlčenlivosti, lze vznést v poradně projektu. Přehled o úrovni průměrného výdělku dle vybrané pracovní pozice, míry zkušenosti, vzdělání, věku a regionu poskytuje Mzdová a platová kalkulačka na webových stránkách projektu.

Kontakt na poradnu:

poradnarovnaodmena@mpsv.cz

Kontaktní osoba:
PhDr. Lenka Simerská
věcná garantka projektu
lenka.simerska@mpsv.cz
Webové stránky projektu:
www.rovnaodmena.cz

EKONOMICKÁ SITUACE RODIN S DĚTMI V ČESKÉ REPUBLICE V LETECH 2018–2022

PŘEDSTAVENÍ VÝZKUMNÉ ZPRÁVY

Pro současné společnosti je charakteristická diverzita forem rodinného soužití. Ke stále ještě velmi rozšířenému pojetí rodiny ve smyslu manželského páru s (dvěma) dětmi se zvyšuje počet rodin, ve kterých rodiče neuzavřeli manželství, a rodin neúplných, kde většinu péče o dítě či děti zajišťuje rodič samoživitel. Přibývá také rodin rekonstituovaných, které vznikly po rozpadu vztahu rodičů navázáním nového partnerského svazku jedním či oběma rodiči. Objevuje se v nich fenomén nevlastního rodičovství, příp. sourozenectví. Pozornost je třeba věnovat i rodinám pečujícím o tři a více dětí, protože i tyto rodiny mají svá specifika, která se mnohdy promítají do jejich potřeb.

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., (RILSA) realizoval v letech 2018–2022 unikátní projekt s názvem Komplexní výzkum o situaci rodin a seniorů, který se v několika vlnách podrobně věnoval každému z výše uvedených typů rodin, především s ohledem na jeho specifickou a s tím související potřeby. Na konci projektu byly různé oblasti života všech zkoumaných rodin porovnány v samostatné studii.

Závěry se zaměřením na ekonomickou situaci ukazují na velmi rozdílnou příjmovou situaci jednotlivých typů rodin. Na jedné straně se nacházejí úplné rodiny, jejich celkové čisté měsíční příjmy u dvou pětín z nich přesahovaly 50 tisíc Kč, a na opačném pólu rodiny samoživitelů, kde na měsíční příjmy v takové výši dosahovaly pouze jednotky procent. Tři čtvrtiny neúplných rodin naopak hospodařily měsíčně s příjmy do 30 tisíc Kč. Zatímco minimálně polovině členů všech typů rodin se s celkovými příjmy dařilo vycházet, u sólo rodičů převažovali ti, kteří měli při hospodaření s finančními prostředky obtíže. Přibližně každý desátý je dokonce hodnotil jako značné. V horší finanční situaci byly ženy samoživitelky, sólo rodiče bez maturity a rodiče dětí ve věku do tří let.

Také z hlediska výdajů se potvrdily rozdíly mezi výše definovanými typy rodin. Detailnější zacílení na výdaje na děti ukazuje, že nejlépe zvládají svým dětem zaplatit vše, co tyto potřebují, rodiny úplné a rekonstituované, následně vícedětné.

Naopak obtížně tyto výdaje zajišťují samoživitelé. Podrobnější členění výdajů na děti ukazuje, že obecně, tedy bez ohledu na typ rodiny, měli rodiče největší těžkosti při hrazení výdajů na jednorázové aktivity dětí, jako je např. škola v přírodě, lyžařský výcvik, dětský tábor, soustředění, studijní pobyt apod.

Největší zátěží byly tyto dětské aktivity opět pro samoživitele, kdy o obtížích při jejich hrazení hovoří více než dvě pětiny. Každý dvacátý pátý sólo rodič dokonce přiznal, že se jeho děti musí bez těchto aktivit obejít. Obdobné těžkosti měli samoživitelé také s hrazením pravidelných volnočasových aktivit dětí, jako jsou zájmové kroužky či různé kurzy, které představovaly zátěž pro třetinu z nich. Pětina sólo rodičů musela tyto pravidelné aktivity směřované do oblasti volného času svým dětem zcela odepřít. V kontextu všech srovnávaných typů rodin měli samoživitelé největší těžkosti také s výdaji na bydlení. S velkými obtížemi je hradil každý dvanáctý sólo rodič, určité obtíže pociťovala další třetina. U rodin s více než dvěma dětmi pociťovala (určité nebo velké) obtíže s úhradou výdajů na bydlení zhruba čtvrtina, v případě rodin rekonstituovaných to byla přibližně pětina. Finance vydávané na bydlení zatěžovaly relativně nejméně úplné rodiny, u kterých velké nebo určité obtíže s jejich placením uvedla každá sedmá rodina. Z hlediska formy bydlení vyjadřovaly největší obtíže s těmito výdaji rodiny žijící v nájemném sektoru, a to napříč všemi typy rodin.

O rozdílné ekonomické situaci porovnávaných typů rodin s dětmi svědčí i schopnost měsíčně ušetřit alespoň nějaký obnos. Zatímco minimálně čtvrtině rodin s oběma rodiči bez ohledu na počet dětí či biologické rodičovství se každý měsíc daří alespoň nějaký obnos bez problémů ušetřit, ze samoživitelů je schopen pravidelně spořit pouze každý sedmý. Dva z pěti sólo rodičů dokonce výslovně deklarují, že ze svých celkových měsíčních příjmů neušetří vůbec nic a tudíž netvoří potřebnou rezervu pro případ nenadálého výdaje nebo výpadku příjmů.

Studie je k dispozici [ZDE](#).

Kontaktní osoba:
Mgr. Naděžda Křečková Tůmová, Ph.D.
Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.
nadezda.kreckova@rilsa.cz

PROČ ZASE NOVELA ZÁKONA O SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANĚ DĚTÍ?

ODDĚLENÍ KONCEPCE SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ A NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE (233)

Navrhované úpravy navazují na předchozí započaté změny v novele zákona o sociálně-právní ochraně dětí s účinností od 1. ledna 2022, v rámci které došlo k omezení umístování dětí do pobytových ústavních forem náhradní péče a nastavení věkových limitů od 3, respektive od 4 let, s čímž souvisí nutná podpora sociálních nízkokapacitních/komunitních služeb rodinného typu, stejně jako podpora terénních a ambulantních služeb, které podpoří setrvání dětí v rodinách.

Je dále třeba reagovat na nejpalčivější problémy v rámci procesu zprostředkování NRP (nejednotné postupy, dlouhé čekání na termíny příprav nebo psychologické posouzení v některých krajích, různé nároky na žadatele v rámci ČR atd.) a narovnat postavení dětí ve svěřenectví s dětmi svěřenými do pěstounské či poručenské péče a jejich náhradních pečovatелů.

Co novelu zákona doprovází?

Úpravy zavedené novelou od r. 2022 a 2024 i úpravy chystané provází rozsáhlé koncepční a následně systémové změny obsažené zejm. v Národní strategii ochrany práv dětí a návazných strategických dokumentech, které jsou zároveň provázané s projekty Sjednocení přístupu k ohroženým dětem, tak i Standardizace postupů NRP.

V návaznosti na Programové prohlášení vlády a Národní strategii ochrany práv dětí je připravován nový zákon s pracovním názvem „O ochraně dětí a podpoře rodin“, který by dále sjednotil péči o ohrožené rodiny a děti, posílil sociální práci a služby pro ohrožené děti a upravil podmínky péče o ohrožené děti.

Co zejména by měla nyní předložená novela zákona o SPOD přinést?

Zprostředkování osvojení a pěstounské péče

- Zrychlení a zefektivnění procesu zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče, zjednodušení právní úpravy, zpřesnění užívané terminologie a provázání právní úpravy se správním řádem a se zásadami správního řízení.
- Zalhůtování řízení o zařazení do evidence pro zprostředkování NRP v souladu se správním řádem se stanovením určitých výjimek daných tím, že jde o řízení v rámci prvního stupně rozděleného mezi úroveň na obecní úřad obce s rozšířenou působností a na krajský úřad.
- Přípravy k přijetí dítěte do rodiny a psychologické posouzení – budou provádět subjekty s pověřením od krajského úřadu, dojde ke sjednocení obsahu a rozsahu výstupů.
- Dojednána výkonnostní platba na přípravy a psychoposouzení.
- Nebude docházet k automatickému vyřazování žadatelů po svěřeni dítěte – bude se s nimi počítat i nadále (max. 10 let), vždy ale přehodnocení situace.

Náhradní rodinná péče – svěřenectví

- Sjednocení postavení dětí ve svěřenectví a v pěstounské péči, sjednocení postavení náhradních pečovatелů z řad osob příbuzných a blízkých - jde o zlepšení postavení pro cca 4 500 dětí, které jsou nyní ve svěřenectví.

Náhradní rodinná péče – změny v ZSPOD

Doprovázení náhradních rodin

- Důraz na individualizaci dohod o výkonu pěstounské péče dle situace každé náhradní rodiny.

- Povinné vzdělávání nezprostředkovaných pěstounů a osob majících dítě ve svěřenectví v menším rozsahu, než u zprostředkovaných pěstounů (18 hodin za 12 kal. měsíců), dorovnávat pomoc a podporu bude třeba zejména pomocí přímo v rodině (doučování, individuální konzultace, finanční poradenství, aktivizace atd.).
- Právo na poskytnutí či zajištění psychologické či terapeutické pomoci dle potřeby, nikoli min. jednou za 6 měsíců.
- Na uzavření dohody o výkonu pěstounské péče bude navázán nárok na dávku odměna pěstouna a příspěvek při pěstounské péči = kdo chce dávku, musí mít dohodu (jiných pěstounských dávek se netýká).
- Pokud nebude dohoda uzavřena, lze využít nařízení odborné pomoci a vzdělávání dle § 12 ZSPOD ze strany OÚ ORP, rovněž větší dohled ze strany OSPOD (min. 1x za 3 měsíce).
- Státní příspěvek na výkon pěstounské péče (SPVPP) – navrhuje se navýšení na 66 000 Kč za uzavřenou dohodu/rok a u pěstounů na přechodnou dobu na 72 000 Kč. Zároveň budou ve vyhlášce stanoveny druhy a rozsah výdajů hrazených ze SPVPP podle § 47d a bližší pravidla pro využívání tohoto státního příspěvku.

Dávky pěstounské péče

- Změny pouze u svěřenectví, kde dojde k jejich narovnání, jinak se žádné nenavrhují.
- Děti ve svěřenectví – příspěvek na úhradu potřeb dítěte v plné výši, výživné od rodičů přechází na stát, vymáhá Úřad práce jako u pěstounské péče, což je efektivnější.
- Po zletilosti, pokud studují a jsou splněny další podmínky – nárok na zaopatřovací příspěvky, které nyní na rozdíl od dětí v ústavní a pěstounské péči nemají.
- Osoby mající dítě ve svěřenectví, pakliže budou mít uzavřenu dohodu o výkonu PP – nárok na příspěvek při pěstounské péči (1,8xŽM u prarodičů, u ostatních 2,5xŽM, tedy jako u nezprostředkované PP).
- Příspěvek při převzetí dítěte – u svěřenectví stejně jako u PP.

Poskytování SPOD pověřenými osobami, zařízení sociálně-právní ochrany, inspekce poskytování sociálně-právní ochrany

- Odstranění duplicit mezi druhy sociálně-právní ochrany dětí poskytovaných na základě pověření k jejich poskytování a mezi druhy sociálních služeb poskytovaných na základě registrace sociálních služeb.
- Úprava jednoho katalogu základních povinností pověřených osob.
- Úprava vydávání pověření, jeho změn a evidence pověřených osob vyplývajících ze změn v hmotněprávní úpravě pověření k poskytování sociálně-právní ochrany.
- Úprava, racionalizace, zpřehlednění a doplnění odborné způsobilosti pro poskytování sociálně-právní ochrany pověřenými osobami a její harmonizace s obecnou úpravou poskytování sociálních služeb.
- Rozšíření důvodů pro odnětí pověření.
- Nové pověření k poskytování ochrany a pomoci dětem ohroženým násilím.

Zpřehlednění a formulační (nikoli věcné) úpravy v úpravě sociální kurately pro děti a mládež, převedení norem upravujících účel sociální práce se všemi ohroženými dětmi (děti uvedené v § 6) a základní východiska sociální práce s těmito dětmi na úrovni obecního úřadu a obecního úřadu obce s rozšířenou působností.

Věková hranice pro poskytování ochrany a pomoci dětem ve ZDVOP

Bezvýjimečný a úplný zákaz pro poskytování služeb ZDVOP dětem do 3 let věku, který byl schválen v rámci přechodných ustanovení k části první zákona č. 363/2021 Sb. s účinností od 1. ledna 2024, bude změněn tak, že ZDVOP je oprávněn poskytovat ochranu a pomoc dětem do 4 let v případech

1. dočasného krizového pobytu na dobu nepřesahující jeden měsíc, nebo
2. jde-li o sourozence, v jehož zájmu je, aby v péči ZDVOP pobýval společně se sourozencem (sourozenci) starším 4 let.

Zrušení úpravy dětských domovů pro děti do 3 let věku a ukončení jejich činnosti

- Po dohodě s Ministerstvem zdravotnictví se navrhuje vypuštění úpravy dětského domova pro děti do 3 let věku ze zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách (§§ 43, 44) s účinností od 1. ledna 2025.
- DD3 budou moci poskytovat např. odlehčovací služby, pobyty pro matky s dětmi, denní, týdenní stacionáře a terénní a ambulantní služby, event. ZDVOP či DOZP.
- Od 1. ledna 2026 - Služby v domovech pro osoby se zdravotním postižením se neposkytují osobám mladším 4 let.

Kontaktní osoba:
Mgr. Milena Černá
milena.cerna@mpsv.cz

AKTUALITY Z PROJEKTŮ

ODDĚLENÍ KONCEPCE SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ A NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE (233)

Dne 24. října 2023 proběhla online mezinárodní konference s názvem „Hledání nových cest ve zprostředkování náhradní rodinné péče“. Konference měla za cíl přinést příklady dobré praxe z českého a zahraničního prostředí a byla určena zejména odborné veřejnosti. Konference vznikla v rámci projektu „Standardizace procesu zabezpečení náhradní rodinné péče o děti“, který Ministerstvo práce a sociálních věcí realizuje od 1. listopadu 2022. Dvě stě osmdesát pět přihlášených a pozitivní ohlasy vypovídají o tom, že odborná veřejnost má chuť dozvědět se o inovativních přístupech.

Více o projektu najdete [ZDE](#).

České prostředí má co nabídnout

V úvodu poradce pana ministra práce a sociálních věcí Miloslav Macela představil připravované teze a východiska nového zákona o ochraně dětí a podpoře rodin.

V odpoledním programu expertka Martina Loutná spolu s psychologkou Kamilou Juráškovou hovořily o konceptu terapeutického rodičovství v českém kontextu. „Jedná se o výchovný přístup určený pro děti se vztahovými obtížemi, které se u nich vyvinuly na základě vývojového traumatu“, řekla Martina Loutná. „[Metodiku pro výuku skupin pěstounů a adoptivních rodičů](#)“ napsala Kim S. Golding, která tento přístup razí,“ sdělila Kamila Jurášková. Výcviky terapeutického rodičovství pro pěstouny a adoptivní rodiče najdete [ZDE](#).

Psycholožky Alice Trávníková a Michaela Trávníčková z Úřadu pro mezinárodně právní ochranu dětí (dále pouze ÚMPOD) za pomoci kazuistik představily, jak podporují u dětí adoptovaných do zahraničí zdravou identitu a kontakt s jejich biologickou rodinou. V rámci krátkého rozhovoru Vám na konci příspěvku přiblížíme jejich práci.

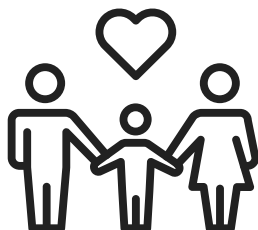
Zahraníčí praxe může být povzbuzením do dalších změn

Okolní země nám mohou být velkou inspirací. V řadě oblastí na tom byly jako Česká republika. Nyní se s námi mohou podělit o své zkušenosti, na co si dát pozor a co naopak funguje. Jedním z motivátorů je holandský expert Rob Van Pagée, který je v České republice jako doma. Proškolil desítky českých lektorů a lektorek v rámci programu PRIDE. Na konferenci popsal pilotní program dětských domovů pro děti se specifickými potřebami a ukázal důležitost podpory rodiny formou [rodinných konferencí](#). Zkušenosti s romskými pěstounskými rodinami v Maďarsku představila expertka pro sociálně-právní oblast Marie Herczog. České profesionály a profesionálky podpořila v inkluzivní práci s romskými rodinami, která pomůže snížit jejich diskriminaci a předsudky vůči těmto rodinám. „Přeji vám, abyste se snažili získat pěstouny romského původu a inkluzivním způsobem jim poskytovali stejnou podporu jako ostatním pěstounům. Tím se nejen rozšíří pěstounská základna, ale pomůže to snížit i diskriminaci a předsudky vůči romské komunitě.“

Zkušenosti s přípravou žadatelů o pěstounskou péči v Bosně a Hercegovině s účastníky sdílela sociální pracovnice Edmira Aščic. Od podání žádosti po umístění dítěte do rodiny uběhnou v její zemi pouze 3 měsíce, vzdělávání pěstounů je zde povinné i pro pěstouny z příbuzenstva. Edmira zdůraznila význam týmovosti zapojených aktérů v tomto procesu.

Zvýšit povědomí o pěstounství a nábor pěstounů nelze udělat bez aktivní podpory kampaňových aktivit. Srbská expertka Željka Burgund nám sdílela poznatky ze své praxe týkající se kampaňových aktivit na lokální úrovni.

Poslední ze zahraničních expertek byla Dani Koleva, která pracuje pro UNICEF. Koleva představila reformu péče o děti a pěstounskou péči ve vývoji v Bulharsku. „Začali jsme pěstouny vnímat jako partnery a zvat je ke tvorbě všech změn v oblasti pěstounské péče. Nejsou to klienti sociálních pracovníků, ale respektujeme je jako experty, kteří znají potřeby dětí,“ řekla Koleva.

JAK VYPADÁ KONTAKT DÍTĚTE ADOPTOVANÉHO DO ZAHRANIČÍ S JEHO BIOLOGICKOU RODINOU?

Kromě živé diskuse po jednotlivých příspěvcích měli účastníci a účastnice možnost klást otázky prezentujícím písemně a dovědět se více například o předávání informací dětem adoptovaným v zahraničí. Na vybrané otázky odpovídaly kolegyně z ÚMPOD, Alice Trávníková a Michaela Trávníčková, za což jim patří velké díky.

Lze Vaším prostřednictvím zprostředkovat osvojenému dítěti v ČR informace o sourozencích, kteří jsou osvojeni v zahraničí?

Ano. Obrací se na nás adoptivní rodiny z ČR (mohou i pěstounské rodiny nebo děti v DD) a musí splnit stejné podmínky, jako když adoptované dítě pátrá po svých biologických příbuzných v Česku. Tedy připravit medailonek nebo dopis o sobě (v tomto případě nejen o dítěti, ale ideálně i celé české adoptivní rodině), připravit fotografie dítěte a rodiny a souhlasy s předáním informací. My se prostřednictvím partnerů v zahraničí pokusíme rodiny kontaktovat a navázat vzájemný kontakt. Výjimečně (zvláště u adoptovaných, kteří jsou již zletilí) se stane, že již na rodinu v zahraničí nenajdeme kontakt (pokud se například přestěhují apod.) Také některé adoptivní rodiny mohou propojení sourozenců blokovat, ale je to spíše výjimečné, častěji vnímáme velký zájem ze zahraniční strany. Pokud znáte takovou rodinu, stačí se nám ozvat a pošleme vám více informací.

Máte nějaké zpětné reakce od dětí na dopisy, které jim posíláte? Dozvíte se, jak na ně reagují?

Ano, zpětná reakce na dopisy, které posíláme adoptovaným dětem do zahraničí – v nichž jim jednoduchou formou sdělujeme veškeré relevantní informace z adopčního spisu o jejich minulosti a maximum informací o biologických rodičích – je velmi pozitivní. Ať už od rodiny, nebo častěji zprostředkovaně od našich partnerů v zahraničí, přes které s rodinou nejčastěji komunikujeme.

V zahraničí se zároveň často potkávají adoptivní rodiny, které osvojily dítě z Česka, případně se potkávají i rodiny, které adoptovaly sourozence (pokud sourozenci nemohli být umístěni do stejné rodiny).

Po takovém setkání se na nás pak obrátí rodiče, že viděli dopis u „kamarádů“ a že by jejich děti chtěly také tyto dopisy. Dopisy standardně posíláme dětem, které mají zájem o informace o své rodině, jde primárně o informace ze spisu, někdy doplněné aktuálními zprávami získaných od OSPOD (buď informace o sourozencích, nebo třeba fotku matky). Nově jsme tyto informace začali předávat už na konci procesu seznamování žadatelů s dítětem, v době, kdy zhruba po 8 týdnech odjíždí s dítětem z Česka do svého domova. Žadatelé jej dostanou vytištěné do ruky, ale i emailem (stejně jako náš partner v zahraničí, který rodinu vede). Přestože je dopis v tomto směru adresován dítěti (a jazykem odpovídá dítěti okolo 6–10 let), tak v tu chvíli jde o materiál, se kterým pracují hlavně rodiče. Ti jsou však v adaptačním procesu sžívání se s dítětem, takže tam reakce přijde až později.

Je u nás právní rámec, ve kterém můžeme osvojenému dospělému člověku sdělit adresy sourozenců či biologických rodičů?

Dospělý adoptovaný může nahlížet do všech spisů, které se jej týkají. Což je spis na OSPOD, spis na kraji, spis soudní, případně spis v archivu ústavu (dětský domov, dětské centrum apod.) Je to pátrání, kterým je možné projít a dospělý tím získá informace o kontextu tehdejších rozhodnutí. Zároveň ani jeden z těchto úřadů nemá aktuální informace o adresách příbuzných. Vyhledání přes CEO (centrální evidenci obyvatel) z těchto důvodů zatím není bohužel možné. Získat aktuální adresy dotyčných lze tak tehdy, pokud matka/sourozenci, jsou stále v systému SPOD k dohledání. Nevím, zda má OSPOD povinnost poskytnout tyto informace dospělému žadateli nebo je to na jejich dobré vůli. My jako úřad vycházíme primárně z práva dítěte na totožnost dané Úmluvou o právech dítěte. Jinak je možné pátrat přes sociální sítě. Další možnost ne tak známá, je hledat dotyčnou osobu přes Ministerstvo vnitra, kdy ministerstvo za poplatek hledanému zašle na adresu trvalého pobytu dopis a hledaný buď žadateli sám odpoví nebo neodpoví. Jiná možnost aktuálně není.

Jak připravujete biologického rodiče na kontakt, kdo to má na starost? Jsou nějaké podmínky, za kterých ne/může dojít k zapojení biologického rodiče do kontaktu?

Celý proces přípravy biologických rodičů vedeme my. V případě, že rodina/matka je v úzkém kontaktu s nějakým sociálním pracovníkem či jiným odborníkem orientovaným v této problematice, postup koordinujeme společně a na přípravě spolupracujeme. Příprava je vedena dle předem daných kritérií, která máme nastavena. Zpočátku je vše striktně anonymní, jak ze strany adoptivní, tak ze strany biologické rodiny. Veškerý kontakt se děje skrze nás. Až v okamžiku, kdy obě strany mají zájem sdílet své kontakty, přestává být kontakt anonymní. Zásadní hledisko v celém procesu je bezpečí dítěte, ale i dalších aktérů. Pokud toto nejsme schopni zajistit, pak kontakt vhodný není. Cílem kontaktu (zejména osobního) je, aby dítě poznalo svůj příběh, slyšelo od matky důvod opuštění, ideálně s určitou formou omluvy, a dostalo podporu do dalšího života s adoptivní rodinou. Osobní setkání má vždy předem danou strukturu, kterou všichni předem znají a jsou s ní v přípravě seznámeni.

Cíl on-line mezinárodní konference přinést příklady dobré praxe z českého a zahraničního prostředí byl naplněn. Už nyní se můžete těšit na závěrečnou konferenci projektu, která proběhne na podzim 2025. Pro více informací sledujte web [Bud' IN Pěstoun](http://Bud'IN.Pěstoun).

Kontaktní osoba:
Mgr. Johana Mertová
Gestorka projektu
johana.mertova@mpsv.cz
Webové stránky projektu:
www.pravonadetstvi.cz

PROJEKT SJEDNOCENÍ PŘÍSTUPU K OHROŽENÝM DĚTEM

ODDĚLENÍ KONCEPCE SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ A NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČE (233)

V letních měsících gestorka projektu a odborní garanti navštívili všechny krajské úřady (vyjma Krajského úřadu Jihočeského kraje) a představili projekt i možnosti zapojení krajů, případně ORP, do jeho realizace. Navzdory personálním, organizačním a finančním těžkostem, se kterými se pracoviště na krajích i na ORP často potýkají, se daří některé kraje/ORP postupně zapojovat do realizace projektu. V listopadu se v Praze uskuteční inspirativní setkání pro zástupce sociálních odborů s cílem ukázat příklady dobré praxe SPOD, jak na úrovni například metodik, tak i na úrovni systémových opatření. Již nyní se těšíme na přednášející z celé ČR, kteří budou o své práci a inovacích na poli SPOD přednášet, i na diskuzi k jednotlivým příspěvkům.

Jedním z hlavních cílů aktivity Návrh sjednocení systému řízení kvality a návrh monitorovacích a hodnotících nástrojů, vč. postupu jejich implementace do systému sociálně-právní ochrany dětí a poskytování služeb pro ohrožené děti, je nastavení standardizovaných postupů realizovaných při práci s ohroženými dětmi a rodinami. V rámci této aktivity došlo k obsáhlému sběru materiálů týkajících se standardizovaných postupů při práci s ohroženými dětmi a rodinami. Dále byly provedeny revize stávajících postupů uplatňovaných v praxi SPOD a identifikace nefunkčních procesů. Na základě provedených rešerší a revizí jsou realizačním týmem vytvářeny návrhy standardizovaných postupů, které povedou také ke zlepšení procesu sledování kvality poskytované podpory dítěti a rodině (bude například možné sledovat a ověřovat plnění určitých kroků, které jsou v rámci podpory ohroženého dítěte často opomíjeny, byť je jejich realizace v rámci komplexní efektivní intervence do situace dítěte naprosto nezbytná).

V aktivitě Návrh funkčního systému profesní podpory pracovníků OSPOD se podařilo zmapovat vzdělávací potřeby pracovníků OSPOD jak v oblasti rodičovských kompetencí, tak v oblasti manažerských dovedností. V prvním případě jsme za účelem zjištění co nejkonkrétnějších informací zvolili cestu dotazníkového šetření. Celkem 351 navrácených dotazníků potvrdilo velikou důležitost tématu rodičovských kompetencí a praktických nácviků. Překvapivě se ukázal rozpor, kdy je na jedné straně požadována výcviková forma vzdělávání, na druhé straně však nízká časová náročnost. Co se témat týče, jako nejdůležitější se ukázala potřeba orientace v přijatelných/nepřijatelných/rizikových rodičovských kompetencích a dovednost využít adekvátní nástroje práce s rodiči a dítětem. Do výcvikového programu jsme zapracovali všechna zjištění tak, aby odpovídala optimálnímu postupu podpory ze strany OSPOD, tj.: dovednost rodičovské kompetence poznat, popsat, porozumět jim, podpořit je a poznat jejich změnu. Shledáváme taktéž za důležité prostřednictvím programu seznamovat účastníky z řad pracovníků OSPOD s preventivními i intervenčními programy (např. Triple P, Schola Empirica), které jsou zaměřené na podporu rodičovských kompetencí a které jsou dostupné v jejich lokalitě. Prakticky dojde k nabízení programu nejprve formou úvodního „workshopu“, kde bude představen koncept výcviku a jeho náležitosti s tím, že se zájemci následně mohou přihlásit. Vše startuje v půlce ledna 2024 v Liberci, Praze, Brně, Olomouci, Karlových Varech a Praze.

Obdobným postupem jsme formovali neméně důležitý program zaměřený na kompetence vedoucích pracovníků na OSPOD a na krajských úřadech s tím rozdílem, že jako primární zdroj podnětů posloužily fokusní skupiny (celkem 18 vedoucích pracovníků). Tam jsme se detailně bavili o požadovaných kompetencích vedoucích pracovníků OSPOD nutných pro zvládnutí specifických podmínek na pracovištích OSPOD. Výsledkem je rozvojový program, který osciluje kolem 3 hlavních skupin kompetencí: leadership, sebepéče/seberozvoj, práce se změnou. Program bude taktéž realizován od ledna 2024 a kromě 2 vzdělávacích bloků bychom vedoucím pracovníkům následně rádi poskytli supervidování získaných dovedností. Doufáme, že tímto alespoň částečně přispějeme k podpoře kolegů, jejichž agenda je v současné době náročná a dynamická. Definice krajských standardů sítě služeb pro ohrožené děti s důrazem na koordinovanou podporu a multioborovou spolupráci je zaměřena na efektivnější koordinaci multioborové podpory dítěte a rodiny v terénu, na lokální i krajské úrovni. Jejím cílem je napomoci rozvíjet funkční podporu dítěti, a přitom vycházet ze znalosti potřeb a respektu ke kompetencím dítěte a rodičů.

Zaměřuje se na větší vzájemnou znalost rolí a kompetencí aktérů, kteří podporu poskytují. Důraz je kladen i na větší využití přirozených zdrojů podpory rodinám ze strany komunity. Osloveným subjektům (krajům a ORP) je nabízena dlouhodobá podpora při koordinaci sítě služeb pro ohrožené děti na jejich území, konkrétně při definování obsahu multioborových setkání a při jejich organizaci a průběhu (moderace, facilitace), buď ve variantě sestavení nového multioborového týmu, nebo ve variantě připojení ke stávajícím platformám setkávání (pracovní skupiny ORP či kraje, pracovní skupiny MAS, týmy pro mládež, lokální či regionální mezioborová setkání apod.). Perspektivou, se kterou v terénu pracujeme, je ukotvení funkce koordinátora služeb pro děti v systému péče o děti a rodinu, zejména na úrovni ORP. Nabízíme konkrétní podporu v dílčích, ale potřebných činnostech z oblasti SPOD, na které OSPOD nemají kapacitu (zejména koordinace aktérů a organizace setkávání), s výhledem na postupné rozšíření spolupráce v dalších oblastech a postupné komplexní uchopení problematiky podpory dětí a rodin v území, např. skrze nově vzniklý multioborový tým. V těchto týmech, pod metodickým vedením pracovníků projektu, pak vzniknou i očekávané výstupy. Přidanou hodnotou pro zapojené obce bude také provázání s dalšími aktivitami projektu (KA1, KA2 a KA3). Aktuálně je do aktivity zapojeno 7 ORP a 3 kraje.

Kontaktní osoba:
Mgr. et Mgr. Petra Ďuraško Mádlová
Gestorka projektu
petra.durasko@mpsv.cz
Webové stránky projektu:
www.pravonadetstvi.cz

PODPORA A POSÍLENÍ PRÁV ZAMĚSTNANCŮ PRACUJÍCÍCH NA DPP A DPČ

AKTUALITY Z PRACOVNĚ PRÁVNÍ LEGISLATIVY

Novela zákoníku práce (provedená zákonem č. 281/2023 Sb.) přináší pro zaměstnance pracující na dohodu o provedení (DPP) a dohodu o pracovní činnosti (DPČ) změny, které mají za cíl zvýšit zákonnou ochranu dohodářů a zamezit zneužívání těchto velmi flexibilních forem práce.

Většina změn je účinná od 1. října 2023 a vztahuje se na nové, ale i již před 1. říjnem 2023 uzavřené DPP a DPČ. Mezi tyto změny patří povinnost zaměstnavatele seznámit dohodáře s rozvrhem pracovní doby alespoň 3 dny předem, ledaže se s ním dohodne na jiné, většinou kratší, době. Vzhledem k tomu, že zaměstnavatel nově rozvrhuje dohodářům pracovní dobu, mají i tito zaměstnanci právo na veškeré překážky v práci (jde o poskytnutí pracovního volna, např. k vyšetření u lékaře, účasti na svatbě, darování krve atd.) ovšem s tím, že u těchto překážek nepřísluší náhrada odměny. Dále v souvislosti s rozvrhováním pracovní doby jsou jim garantovány zákonné odpočinky a přestávky na jídlo a oddech. Nově mají zaměstnanci pracující na DPP a DPČ nárok na příplatky a další kompenzace za práci ve svátek, v sobotu a v neděli, v noci a ve ztíženém pracovním prostředí. Další novinkou je např. povinnost zaměstnavatele písemně informovat zaměstnance do 7 dnů od zahájení výkonu práce (kdy fakticky začne pro zaměstnavatele vykonávat práci) o důležitých skutečnostech týkajících se dané DPP nebo DPČ (např. bližší označení sjednané práce, nepřetržité odpočinky, které mu musí být poskytnuty atd.), jestliže tyto informace neobsahuje již samotná DPČ či DPP. Nově se zavádí právo zaměstnance, který u zaměstnavatele v posledních 12 měsících pracoval v rámci DPP nebo DPČ po dobu alespoň 180 dní, podat žádost o zaměstnání v pracovním poměru, na kterou mu zaměstnavatel musí do 1 měsíce dát odůvodněnou písemnou odpověď (nejde tak o nárokovou žádost). Dohodář může za určitých podmínek požadovat po zaměstnavateli, aby mu písemně odůvodnil výpověď z DPP nebo DPČ.

Novelou zákoníku práce bylo zakotveno právo dohodářů na dovolenou, a to s účinností od 1. ledna 2024 (dovolená se začne počítat od tohoto data, a to i pro dohody uzavřené před 1. ledna 2024). Nárok na dovolenou mají dohodáři za obdobných podmínek jako zaměstnanci pracující na základě pracovní smlouvy.

Na [WEBU](#) Ministerstva práce a sociálních věcí naleznete přehledné informace pro zaměstnance i zaměstnavatele ke všem změnám zákoníku práce, a to nejen v oblasti DPP a DPČ.

Kontaktní osoba:
Mgr. Taťána Zelená
vedoucí oddělení
tatana.zelena@mpsv.cz

ŠETŘETE SI SÍLY A OPATRUJTE SE! JAK SE PEČUJE V DOMÁCÍM PROSTŘEDÍ

ROZHOVOR S JANOU KLEINMONDOVOU

Tématu neformální péče se věnuje rozhovor s Janou Kleinmondovou, která od července tohoto roku pečuje o své rodiče. Otec je na péči zcela závislý, matka je v domácí paliativní péči. Paní Jana vytvořila unikátní systém: přestěhovala oba rodiče do domku vzdáleného několik kilometrů od místa, kde bydlí s manželem, našla zdravotní agenturu a dohodla zajištění střídavé péče – nastěhuje se k rodičům vždy na týden a další týden péči zajišťuje ošetřovatelka. Jak sama říká, má výhodu, že si to může dovolit, nechodí do práce, podporuje ji zcela její manžel, který bere takové řešení jako samozřejmost. Příspěvek na péči, o který bylo požádáno v červenci, je stále v jednání.

Jak se člověk stane neformálním pečujícím, tedy osobou, která se stará o své blízké?

Velice rychle. Rodiče stárnou sice postupně, ale jednoho dne přestanou být samostatní. Ze dne na den nemohou žít sami 90 km ode mě. Táta opakovaně upadl, přestal se hýbat a musel být hospitalizovaný. Máma je zatím samostatná, ale onkologicky nemocná v paliativní péči. Do poslední chvíle se máma starala o tátu převážně sama, ale jakmile jsem rodiče převezla k nám, už nepečuje. Je ráda, že může odpočívat.

Jak máte rozvrženou péči?

Jsem jedináček, nemám nikoho, s kým bych se v péči mohla střídat. Když jsem se do téhle situace dostala, hledala jsem usilovně systém, který by mi vyhovoval. Zdánlivě je možností milion. Dostanete se do situací, na které nejste připravení. Musíte tátu přebalit, vykoupat, nevíte jak na to, neznáte pomůcky. Hledáte někoho, kdo pomůže po ošetřovatelské i zdravotní stránce. Ve vsi vedle parkovalo auto pečovatelské služby, ale jak jsem zjistila, paní má na starosti jinou oblast. Přesto byla ochotná přijet a ten základ péče mi ukázat. Sháněla jsem tedy dál. Většinou jsou agentury rozdělené na pečovatelské a zdravotní služby. Hledáte tedy dvě. Přijedou na 30 minut a vy máte před sebou dalších 23 hodin a 30 minut. Chápu to, nemocných je hodně, pečovatelek málo, bylo léto a dovolené.

Jak se hledá takový systém?

Špatně. Hledejte někoho, koho neznáte a chcete mít klid, že je o vaše staroušky dobře a kvalifikovaně postaráno. Základem je dobrý praktický lékař. Toho našťestí naši mají. MUDr. Markéta Kourová a její sestřička jsou pro mě klíčovou pomocí. Na internetu jsem našla kladenskou pobočku Bonum Finem a v ní zdravotní sestru Renatu Malinovou. Zajišťují standardní i vysoce kvalifikovanou zdravotní i paliativní péči. A pak jsem našla ošetřovatelku, která se se mnou střídá v péči ob týden v systému 24/7.

Využíváte nějaké dávky?

O dávky jsem požádala v červenci. U táty o navýšení příspěvku na péči z 2. stupně, je nyní plně závislý a nemůže být vůbec sám. U mámy jsem žádala poprvé. Jen vypsání těchto dokumentů je velmi složité, a to jsem měla plnou moc od obou rodičů. Stále mi chodí nějaké dopisy z OSSZ nebo ÚP, kde se dočtu, že řízení bylo pozastaveno, obnoveno, odloženo apod., každopádně vždy musím zajistit doma péči, abych dopisy mohla vyzvednout. Zřídila jsem tedy mimo podnikatelské i osobní datovou schránku. Kdykoliv je otec hospitalizovaný, musím psát na podatelnu ÚP o přerušení péče a po propuštění o obnovu. Je to únavné. Lidé jako moji rodiče, v tomto věku a stavu, nejsou schopni tohle papírování zvládnout. I vyplácení příspěvků na péči zpětně je nedostačující, pokud pečující rodinný příslušník ty peníze nemá, nemůže se starat a bude hledat nějakou náhradu, pokud bude místo do domova pro seniory nebo na LDN (následná péče). Jiná možnost není. Nebavím se o nějakých drobných. Bavím se o péči, která, pokud nepečuji já, mě vyjde na 2 000 Kč/den, tedy na 38 000 Kč za měsíc. Nebavím se o financích na léky, vodu, elektřinu, jídlo, drogerii apod.

Co Vás tíží?

Nevím, co budu dělat dál, až se zdravotní stav mámy ještě zhorší, jak dlouho to bude trvat a kladu si otázku, zda a co jsem schopná vydržet? Poslední dobou jsem nikde nebyla, ani dovolená, ani výlet. Syn je dlouhodobě v Kanadě, od května jsem ho neviděla, nemůžu za ním odjet. Až teď, co mám ošetřovatelku jsem si 2x dovolila spát mimo domov a párkrát jsem byla s mužem v restauraci. Někdy se cítím unavená, stále něco řeším.

Co tím pečováním získáváte?

Udělat si fotky na památku, strávit s nimi společný čas, rozloučit se, získat klid, že se o ně starám tak, jak bych chtěla, aby se o mě jednou někdo postaral. Doktorům říkám, že chápu, že přijde čas jejich odchodu, ale přeji si, aby to bylo bez bolesti, bez ztráty důstojnosti a s pocitem, že jsou milováni a nejsou nikomu na obtíž. Neumím si představit, jak tuhle péči zvládají ošetřovatelky v zařízeních, kde mají na starosti 30 nemocných. Tátovi se snažím dopřát, co si přeje, jsou to většinou úplné maličkosti. Chce vidět na hodiny, chce mít svoje hodinky na ruce, stolní kalendář a peněženku, nechce ztratit pocit rozhodování o některých pro něj zásadních věcech.

Jste v péči hodně sama?

Ano. Když jsem začala pečovat, nakoupila jsem si věci, co jsem měla, když byly děti malé: pleny, podložky, mastičky, vysílačky...Mám ráda, když práce odsýpá, ale tady je to naopak, musí být vše pomalu a trpělivě, skoro až něžně jako ahoj táto, budeme vstávat?

Přebalit, posadit, krok na vozík, do koupelny, plenkové kalhotky znova dolů, zkusit vykonat potřebu na WC, umýt, učesat, oholit, ostříhat nehty...co je potřeba, nasnídat, donést noviny, lupu, uvařit, prát, poklidit, denně řeším něco nového, co potřebujeme nebo co dochází. Velkou pomocí je mi rozvoz potravin, nechodím vůbec nakupovat, nemůžu si dovolit nechat je doma samotné.

Jaké je vaše přání?

Chci je doprovodit tak, abych na to jednou ráda vzpomínala. Chci mít pocit, že nebyli osamělí, že byli čistí a že jsem jim dopřála, co jsem mohla. Chci, aby moje děti viděly, že se staří a nemocní lidé neopouštějí. Nevím, jestli zvládnu je do úplného konce dochovat doma, ale ráda bych se o to pokusila.

Co byste doporučila pečujícím, kteří začínají pečovat?

Nebudte na to sami, nechte si pomoc, využijte jakékoliv nabízené pomoci. Mám kamarádku, která má kavárnu a denně vaří polévku, kterou pro moje rodiče zamrazí a přiveze mi ji. Nechte si nějaký čas jen pro sebe a někdy odejděte a dělejte jen svoje věci. Je to doba smutná i radostná, jak řekla jedna sestřička na JIP: Stáří je pro hrdiny! Šetřete si síly a opatrujte se. Držme si palce.

Rozhovor vedla Mgr. Olga Starostová, odborná garantka k tématice neformálních pečujících.

